

PATVIRTINTA

Šiaulių Sauliaus Sondeckio menų gimnazijos
direktoriaus 2017 m. birželio 19 d.

įsakymu Nr. VĮ-137

(2020 m. balandžio 17 d. redakcija)

ŠIAULIŲ SAULIAUS SONDECKIO MENŲ GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių Sauliaus Sondeckio menų gimnazijos (toliau – gimnazijos) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) parengtas remiantis:

1.1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“;

1.2. Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. XI-1425 priimto Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo nuostatomis (su galiojančiais pakeitimais);

1.3. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – užtikrinti gimnazijoje sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto ir patyčių apraiškoms bei žalingiems įpročiams aplinką.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto bei patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. Į smurtą bei patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą bei patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5. Visi gimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, kiti darbuotojai) supažindinami su tvarkos aprašu ir patvirtina tai savo parašu.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą;

6.2. **artima aplinka** – aplinka, kurią sudaro asmenys, siejami arba praeityje sieti santuokiniais, partnerystės, svainystės ar kitais artimais ryšiais, taip pat asmenys, kartu gyvenantys ir tvarkantys bendrą ūkį;

6.3. **patyčios** – nuolatinis fizinės ar psichologinės jėgos panaudojimas, sąmoningai siekiant sužeisti ar įskaudinti kitą asmenį, kuris negali savęs apginti. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir (arba) užgauliojant) ir (arba) netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.3.1. **žodinės patyčios** – asmuo yra skaudinamas, užgauliojamas žodžiu ir užrašais (prasivardžiavimas, gąsdinimas, pašaipios replikos apie žmogaus kūną, religiją, tautybę, negalią, išvaizdą, „juokeliai“, skaudinančių žinučių siuntinėjimas mobiliaisiais telefonais, elektroniniu paštu, apkalbinėjimas, šmeižimas);

6.3.2. **patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir (arba) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

6.4. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

6.5. **besityčiojantysis** – asmuo, inicijuojantis patyčias ir (arba) prisidedantis prie jų;

6.6. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

6.7. **patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.8. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų)) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.9. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.10. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas;

6.11. **prevencinė programa** – planingų ir sistemingų priemonių, padedančių stiprinti mokinio asmenybės ir aplinkos apsauginius veiksmus ir mažinti rizikos veiksnių įtaką, visuma.

II SKYRIUS

SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE INTERVENCIJA IR PREVENCIJA

7. Gimnazijos darbuotojų veiksmų seka sužinojus apie smurtinį elgesį šeimoje:

7.1. apie smurtinį elgesį šeimoje mokytojas praneša gimnazijos direktoriui;

7.2. direktorius sukviečia pagalbos mokiniui specialistus, klasės vadovą, mokytoją;

7.3. aptariamas įvykis, surenkama informacija;

7.4. nusprendžiama, kas ir kaip apie galimą smurtą šeimoje prieš vaiką, praneš jo tėvams ir pakvies atvykti į mokyklą;

7.5. pokalbis su tėvais, informuojant juos apie Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą, pranešant apie galimą įvykį Vaikų teisių apsaugos skyriui;

7.6. pranešimo išsiuntimas Šiaulių miesto Vaikų teisių apsaugos skyriui.

8. Smurto artimoje aplinkoje išaiškinimas, sustabdymas ir pagalba turi būti sisteminė:

8.1. kompleksinė pagalba – įtraukiami gimnazijos pagalbos vaikui specialistai ir įvairios tarnybos;

8.2. gimnazijos politikoje atsispindi smurto netoleravimo nuostata ir jos laikomasi;

8.3. gimnazijoje yra nustatyta veiksmų tvarka įvykus smurtiniam elgesiui šeimoje.

III SKYRIUS

PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

9. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

10. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už gimnazijos tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

11. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos Vaiko gerovės komisija, kuri kiekvienais mokslo metais:

11.1. inicijuoja ir organizuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

11.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);

11.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

11.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

11.5. teikia pasiūlymus gimnazijos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

11.6. teikia pasiūlymus gimnazijos direktoriui dėl gimnazijos tvarkos aprašo tobulinimo;

11.7. atlieka kitus gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

12. Klasių vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

IV SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

13. Visais įtariamų ir realių smurto bei patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas (1 priedas):

13.1. įsikiša įtarus ir (arba) pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), gimnazijos darbuotojus ar institucijas (policija, greitoji pagalba) ir pan.;

13.3. informuoja klasės vadovą apie įtariamas ir (arba) įvykusias patyčias.

14. Gimnazijos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai įtarus ir (arba) pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

14.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

14.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis;

14.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

14.4. informuoja klasės vadovą apie elektronines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją).

15. Gimnazijos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai pastebėjus elektronines patyčias sinchroninės virtualios pamokos / konsultacijos / neformaliojo švietimo užsiėmimo metu:

15.1. iš karto reaguoja žodžiu (raštu) įspėdamas ar (ir) atjungdamas nuo prieigos netinkamai besielgiantį mokinį;

15.2. jei įmanoma, užfiksuoja ir išsaugo elektroninių patyčių įrodymus;

15.3. susisiekiama su patyčias organizavusiu mokiniu (-iais), tėvais (globėjais, rūpintojais), praneša apie įvykį;

15.4. atsižvelgdamas į įvykio aplinkybes, veikia pagal aprašo 14.2–14.4 punktuose išdėstytą veiksmų algoritmą.

16. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamas ir (arba) įvykusias patyčias:

16.1. išsiaiškina situaciją, nustato ar tai patyčių (smurto) atvejis;

16.2. pasitvirtinus patyčių atvejui, užpildo formą (2 priedas), ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui;

16.3. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su Vaiko gerovės komisijos pirmininku, socialiniu pedagogu, psichologu ir informuoja apie pokyčius.

17. Gavęs informaciją apie patyčias (smurtą) Vaiko gerovės komisijos pirmininkas:

17.1 užpildytą formą registruoja patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas Vaiko gerovės komisijos pirmininko kabinete; dirbant nuotoliniu būdu, žurnalas laikomas Vaiko gerovės komisijos pirmininko nuotolinio darbo vietoje);

17.2. imasi spęsti patyčių ar smurto situaciją;

17.3. nedelsiant praneša gimnazijos direktoriui, kuris priima sprendimą dėl švietimo pagalbos priemonių taikymo.

18. Mokiniai pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir (arba) įtaręs patyčias informuoja gimnazijos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

19. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir (arba) įtaręs patyčias informuoja gimnazijos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

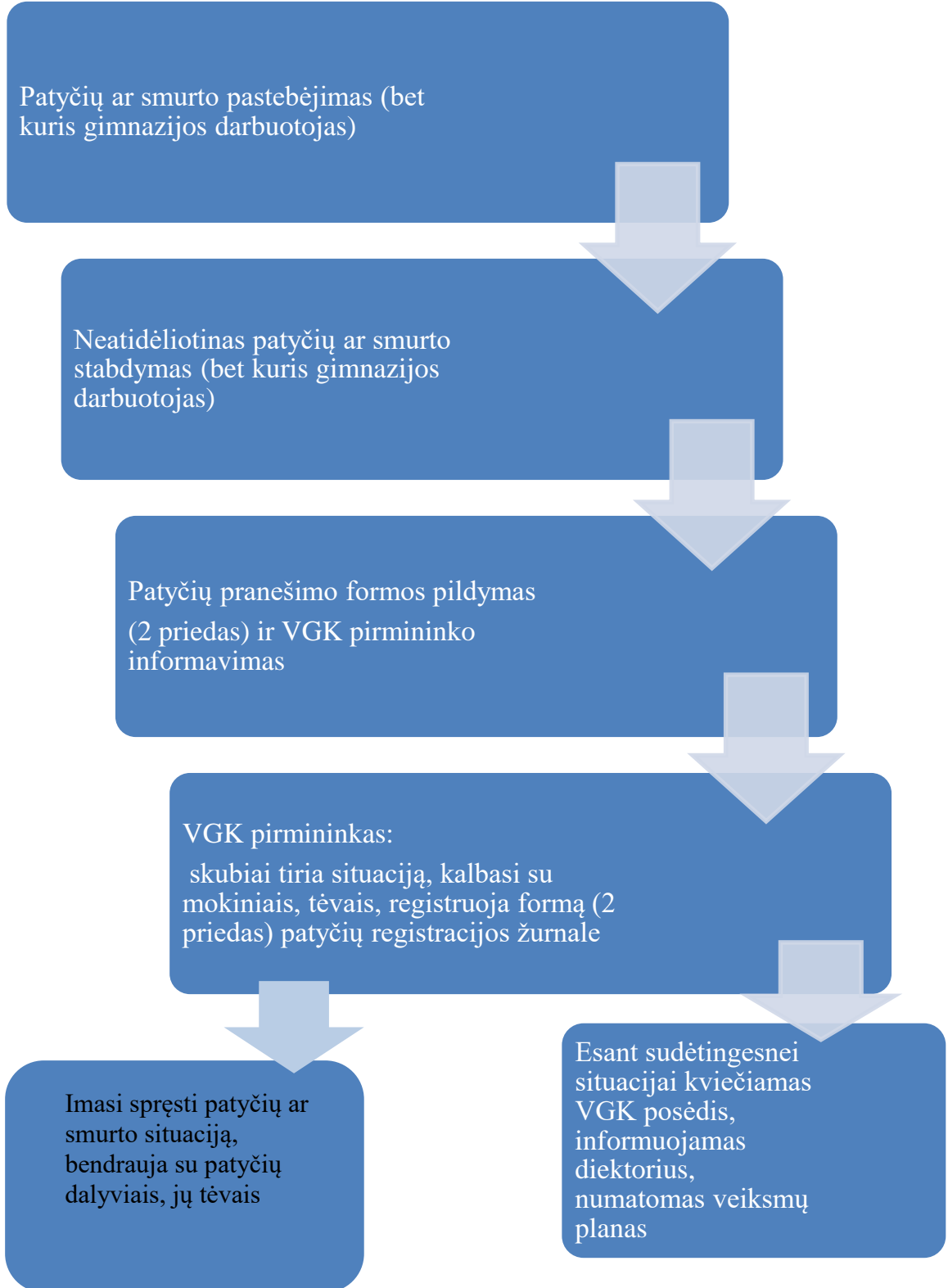
20. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

V KYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

22. Smurtas užtraukia baudžiamąją atsakomybę, asmuo atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

**ŠIAULIŲ SAULIAUS SONDECKIO MENŲ GIMNAZIJS BENDRUOMENĖS
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS SEKA**

Šiaulių Sauliaus Sondeckio menų gimnazijos
smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos
vykdymo tvarkos aprašo
2 priedas

ŠIAULIŲ SAULIAUS SONDECKIO MENŲ GIMNAZIJA PATYČIŲ PRANEŠIMO FORMA

_____ (Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias	
Kada įvyko patyčios	
Kur įvyko patyčios	
Kokia patyčių forma naudota, ar įtariama, kad buvo naudota	
<p>o Fizinės: (ugdytinio užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);</p> <p>o Žodinės: (prasivardžiavimas, gąsdinimas, pašaipios replikos apie žmogaus kūną, religiją, tautybę, negalią, išvaizdą, „juokeliai“, užrašai apie vaiką, vaiką skaudinančių žinučių siuntinėjimas mobiliaisiais telefonais, elektroniniu paštu, apkalbinėjimas, šmeižimas ir pan.);</p> <p>o Kibernetinės: (kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir/ar informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui ir pan.).</p> <p>Kiti pastebėjimai (įrašyti)</p>	
Ar žinomas tokio elgesio pasikartojimas/ai	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Ugdytinio/ugdytinių, patyrusio/sių patyčias, vardas, pavardė, gimimo data (amžius), klasė	
Ugdytinio/ugdytinių, kuris/ie tyčiojosi, vardas, pavardė, gimimo data (amžius), klasė	
Ugdytinio/ugdytinių, stebėjusio/sių patyčias, vardas, pavardė, gimimo data (amžius), klasė	

Išsami informacija apie įvykį ir atliktus veiksmus:

Informacija apie įvykį (trumpai aprašyti)	
Atlikti veiksmai	1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____

_____ (Užpildžiusio formą asmens vardas, pavardė, pareigos)

_____ (Parašas)